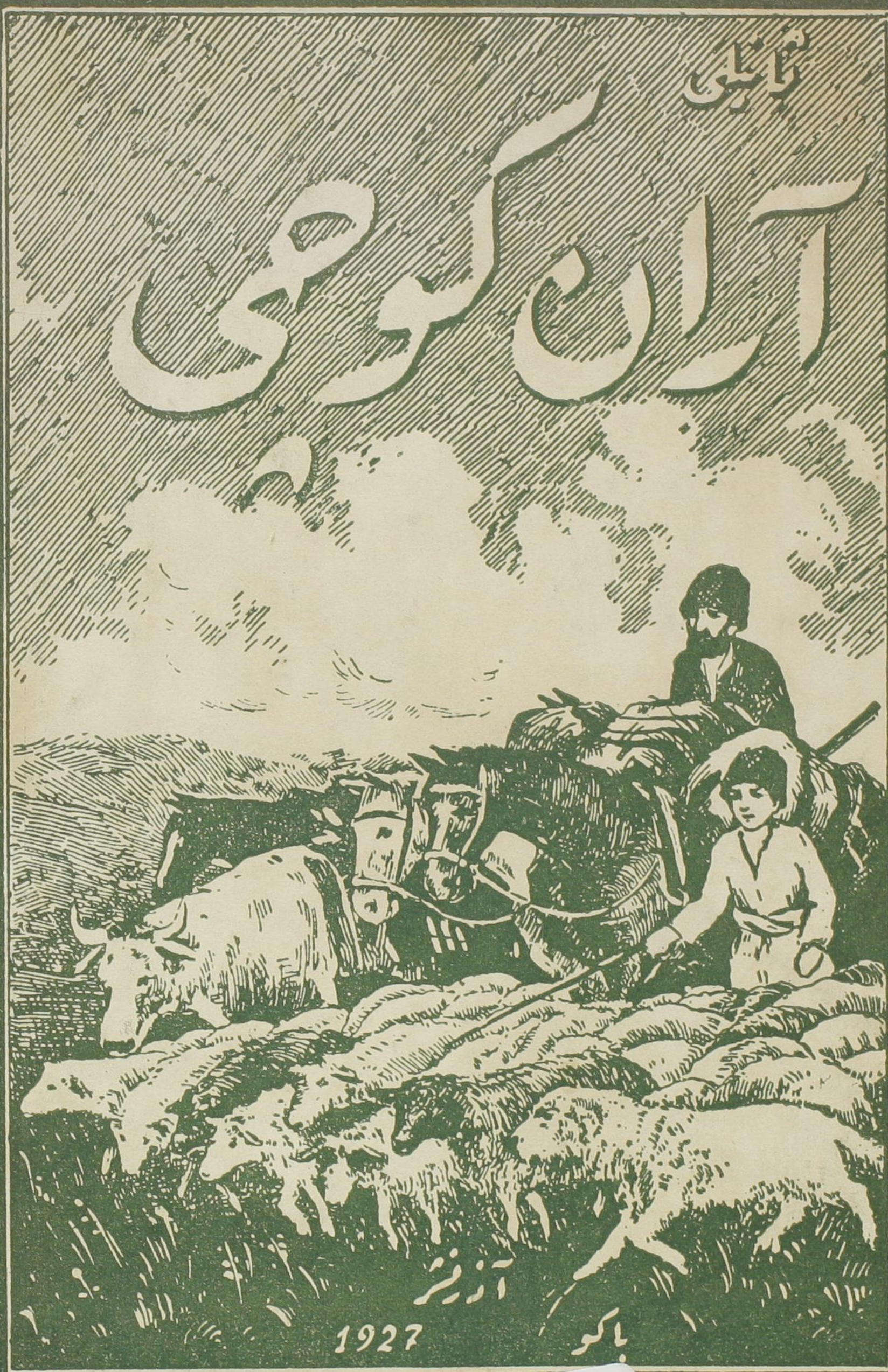

۴۵۰
۱۹۲۷

دانشجویان

۱۹۲۷

۳/۱

ULB Halle
001 737 724

D: Fai 33069

Nur für den Lesesaal

ثانیلی

1930/239

کندیمنز
و
آران کیوچی

رهداقتوری: علی محزون

آذر نشر

ماکو - 1927

آذر نشر
مطبعه سنده باسیلدی

Bibliothek der
Deutschen
Morgenländischen
Gesellschaft.

تیراژی 5000

سفارش 755

باش مطبوعات مدیرلگی 2759

1. كند يهنز.

(آ) كنده دوغرو.

(ب) تكليف.

(پ) ديلهك.

2. آران كوچى.

(آ) قويون يويولان.

(ب) قيرخين.

(پ) كوچ تداركو.

(ت) قاينار.

(ث) نهره.

(ج) قبر اوستى.

(چ) پيرداغى.

(ح) كچ آقشام.

(خ) شافاق قاريشان.

(د) ياقيشما.

(ذ) بزەك.

(ر) آتلار يهرله نير.

(ز) چوبان.

(ژ) دوشه لكه.

(س) آرابالار دولور.

(ش) كوچ سورلور.

(ص) جدير.

کندلر یمنز

چوق گزمیشم آذربایجان ئیلینی
چوق گورمیشم چایلارینی، گولینی،
چوق دوزلرده حیران گیبی قاچمیشام،
چوق داغلاری من یئل گیبی آشمیشام.
باغلار گزوب چیچکینی دهره ردیم
بوستانلاردا آل شمامه گوره ردیم؛
عشقیم گلوب کرهه گیبی جوشمیشام،
هردن قالقوب من کور گیبی داشمیشام،
کند گوره نده عقلم گلوب باشیما...
مات قالمیشام بو کندلی قارداشیما:
نه چون تیکوب هره ایوی بیر یاندا؟
باشارمی هیچ بئله انسان اولاندا.
ایولر اوزاق اولماق دورسون کناردا،
کنلرمزده چوقدر ئوزگه آزاردا:
اوزون دوتوب بری لاپ گون چیقانا،
آغزین آچوب بری ده آی باقانا.
گیدوب بری خلوهت کونجه گوروبدر،
بری ئوزین کولا-کوسا ووروبدر،
چیقوب بری داغلارک لاپ باشیما،
قوزغون گیبی قونوب تیکیک قاشیما.

كیچی گیبی قایالارا دیرماشوب،
دوشان گیبی یندی (بلهن) دن آشوب
بونلار آزمش، داها نهلر قایبروب؛
چپر چکوب ایولرینی آیبروب؛
خندك قازوب، قارا تیكان تو کوبدر،
قاعه گیبی بوبوك حصار چکوبدر،
چوق آز گورور بو کلفتی او کلفت،
یوقدر، آرانلیدا محبت، الفت.
بیر بیریندن خام مال گیبی دو یوکور،
آدام گورمیر، گورهن زماندا اولکور.
آدام کرک بیریریله دانیشا،
قلیغینا، خصیتینه آلیشا؛
انسان اولان انسان گیبی یاشییا
بیریرینك آغیر یوکین داشییا
ایندی دییوم، یاواش-یاواش قولاق آس،
تصدیق ایله، سوزلریمه بارماق باس،
گور بو آزار بیزه هاردان قالوبدر،
کندلرمزی کیم بو درده سالوبدر.
چوقدان قالوب، بیلک بیزه بو آزار،
بو دردله آیری-آبری سبب وار:
بیری بو که اوچ-دورت بوز ایل ایاری
بابالارمز یاشامشلار کوچری
ساقلارمشلار اونلار یالکز قویون، مال
سه و مزمشلار یانلاریندا قیل و قال.
هر بیرسی چکیارمش بیر یانا،
آختارارمش آنجاق ئوروش حیوانا.
قاتیق سیوب آیرانینی ایچرمش،
بوتون عمری چوبانلیدا گیچرمش.

چوبانلارمز هله ايندى بنهده
آيرى گربز گاه داغدا، گاه بنهده
اوگونلرى داها بزلر گيجميشيك
مدنيت شربتيني ايجميشيك
هر نه قالوب چوبانلقدان آتاق بز،
جهد ايله يوب «قولتوراي» چاتاق بز.
كنديمزى عواملىق لاپ آلوبدر،
بوينومزا آغير تپيك سالوبدر:
چارشنبهده اود و برمكدن قورقميشيق،
حيوانمزا گوز ده گمكدن قورقميشيق،
خلق گورمه سين اصلا بيزيم ساغيني،
چكمه سينلر نهره مزك ياغيني
ئوز گه سودين سوديمزه قتماسين
قازانمزا (چالاس) سين آتماسين،
هيچ كس بيزدن آجى خمره آلماسين
ايش اوستونه گلوب ئوزين سالماسين..

بئله-بئله عوام فكر چوق ايمش،
چوروكلين قانان بيلهن بوق ايمش.
«بديومن» ايمش مال مالادا قاريشسا
خطا ايمش ايت ايت ايله بوغوشسا،
هر زاددان يامانمش آروادا باقماق
بیر كسك، بيلمه يوب، اوغورينا چيقماق؛
هر خطاده، هر بلادا گناهكار،
اولارمش گيجمشده قونوم-قونشولار.
اودر كه داغلوب هره بير يانا
عواملىق دشمندر باشدان انسانا

كندلرمزك بولوك-بولوك اولماسى،
بهش ابو، اون ابو بىر دهردهه قالماسى،
باش ويروبدى نسل آيرى گزمكدن
وهرديش اولوب بودا بيزه يوز ايلدن:
قوهوم گرك قوهوميله ياشاسين،
يادلارى ئوزينه ياقين قويماسين.
ايندى ينه يايلاقلارا گوچنده،
دسته-دسته گوج يوليني گه چه نده،
قوهوم قارداش گوريرسن كه بىر گيدير،
بىر تپه نى ئوزلرينه يورد ايدير؛
گيچن وقتلار بونك ايچى وار ايمش
هر كس ئوز باشيني قورويار ايمش
بىر بىرينى تاليباردى، چاپاردى،
اوغورلوق، قولدورلوق، سويغون ياپاردى،
هر كس ئوز نسلينه ياردىم ايدىردى.
بونگچون بىر دوشوب، بىر ده گيدهردى؛
ايندى داها چيخوب ياددان گيچمشلر،
دينجهلوب دنياىمز بو قدر او ايشلر،
قورت گيبي بىر داها يالكزجا دورماق،
هر ابوى بىر كولك ديبينده قورماق،
بوندان سوگرا بىزىم كنده ياراماز،
عقاي اولان گيچمشلرى آراماز.
بىر سبب وار، بودا گرك ديبيله،
هنرلرمز برجه-برجه ئو گوله:
بابالارمز بر آز «اوزون آل» ايدى،
ايشلر يىمز اوندا لاپ انگل ايدى.
قونشومىزدان اوغورايق دا ايدىردىك،
اينك كسوب ياغى پىي ديدىردىك.

اودر که قونشودان اوزاق ياشاردیق،
دهره به انیردیک، داغی آشاردیق،
کابابلاردیق جونگه ارک اتینی،
نه سسی چیقمازدی نه ده که اونی.
مال صاحبی ایی-قوقو دویمازدی.
گلسه ده گوپکار یاقین قویمازدی.
دییرلر: قورت یرین قارانلیق ایستهر،
چوق گوزهل مثلدر، هیچ دگل هدر:
خلوت یر آختاران، قونشودان قاچان
دوغرو آدام دگل، سوزیمه اینان
آیری گزن گیده گیده خاملانار،
یرتیجیلار یالکز گزهر، دولانار.
کند داغینیق اولماق کلی ضرردر،
منجه بونی ثبوت ایتک هدردر.
هر کس ئوزی گرک یاخشی دوشونه
بئله ایشه آجینا هم اوشونه.
بوجور گیدیش هر طرفدن زیاندر.
زیانلیغی گوز ایوینده عیاندر.
یر کندی بیز مثال ایچون گوتورهک،
باشدان باشا یاخشیجا گوز یتیرهک.
ایسته میرهم گیده چوقدا اوزاغا،
قوی آباریم سنی اول قازاغا.
بیزیم کندی سز اورادا دولانیک
سوزلیمه تمام کمال اینانیک
کندیمزد بیزیم «چایلی کسمن»،
او یرده گلیمیشم بو دنیا یا من،
کیچیرمشم اوردا قیشی یازی من،
ایکرمی ایل یاشامیشام آزی من،

دوققازينا، خارمانينا بلهدهم
صحبتيه هر سازينا بلهدهم،
دورت چاغريمدر آياغيندان باشينا،
دگل هله باش آياقلا آشينا،
كوسموش گيبي هر ابو دوروب بير ياندا،
نه جوتده گوروشور، نهده کوتاندا،
دورت يوز ابودر، دورت يوز چپر، دورت يوز يول
دورت يوز سوآت، دورت يوز آرخدر، دورت يوز قول
دورت يوز خرمان هر بيريسي هيوهده.
بير نفر ناخيرچي ساقلايير هره
قرق ديسيتين محصول ويرن توپراغي،
ايله يوبدر آياغينك تاپداغي،
ناخيرچيدر اوشاقلارك دورت يوزي،
نه كتاب، نه قلم گورمه بير يوزي.
آيري ساياق قورولسايدى كنديمز
هم وارلى اولاردىق، هم عقللى بيز
دورت يوز ابوه دورت يوز چپر چكميزديك
نه پول خرج ايتميزديك، نه تر توكميزديك،
اولمازدى آرخلارا نه چوق احتياج،
قالمازدىق هيچ وعده نه سوسز، نه آج،
نه هر ابوه بئش ايت لازم اولمازدى،
نه بوش توپراق آياق آلتدا قالمازدى.
قرق ديسيتين يري پامبوق اكرديك،
بو توپراغا جنس توخوملار سپرديك.
هر ديسيتين الليجه پوت ويرهردى.
بئش مناتدان اون مين منات ايلردى،
اوشاقلارك اونى ناخير گودردى.
اوچ يوز دوقسان او قوماغا گيدهردى.

بیز دگیلك تك بودرده مبتلا،
چوق کندلره توقونوبدر بو بلا،
ایستهسه گز، گتیره رم چوق مثال:
گو گچاید- «قلعه گه»، «بایراملی»، «دیال»
آغداشدا- «گو گهل»، «عرب کوهکان»
قوی دییوم قالماسین باری کوردستان
واردر اویرده ده: «زار» له «باباشدار»
کنجه ده- «بورسونلی»، «زیاتلی»، «سر کار»
شمگیرده- «قاپانلی، دلیر قوولار»،
لنکراندا- «دوز»، «وهر گه»، «سیریق»، «آلار»
خلاصه بیلدر شماخی، سلیمان،
قوبا، زاقاتالا، شکلی، نخچوان
کندلرک هامیسی داغنیق ویراز،
دوغرودر بوسوزار، شک ایتمه، اینان،
گوردیگنر حالیمز نیجه یاماندر!
داغنیق یاشاماق کلی زیاندر.
صحبت ایچون بیغیلمغا بیر دام یوق،
چیخوب، یویونماغا نه سو، حمام بوق،
یاغیش یاغسا، یول اوستونه چیقیلماز،
گوچه لرده گیجه ایشیق یاقیلماز...
سایماغیله کم کسیرمز تو کتمه ز،
ایندیکی کندلری هیچ کس بگنمز.

کنده دوغرو

دیلم تیتیر من آدیگی چکنده
بوستانلی، باغچالی، باللی کندیمز
اوره گیم آتلانیر سوزک گکنده
ایلخیلی، سورولی، ماللی کندیمز

باغدا آملار ساری، قیرمیزی،
سرین بولاقلارک دورنالار گوزی،
چکیر حسرتیگی بهشتک ئوزی
شاماماسی خیردا خاللی کندیمز!

گوزه بگزهر اوزوملرک گیلهسی
دادلی در اینجیری، ساری ایگدهسی
قیرمیزی نازلارک عزیز ئولکدهسی
بال آرمودلی، تورش زوغاللی کندیمز!

کوتانچینک هولالاسی یاخشیدر،
خرمانچینک «فیت» چالماسی یاخشیدر،
ئیل هواسی، نای صداسی یاخشیدر،
سن اولورساک قالماغاللی کندیمز!

من ایستیرهم کوهنه ایولر سو کولسین
یئگی باشدان جرگه جرگه، تیکیلسین،
اوستونده کی قارا قوروم تو کولسین،
قالمیاساک اسکى حاللی کندیمز!

قوی بو سوزلر بزیم کنده یایلسین،
کندلی قارداش یوقیسیندان آیاسین،
چیرپینسین یرینده اوطلران گییی،
سیچرامش قالقسین بر آسلان کییی

پنجه ووروب کوهنه لری اوچورسون،
کوهنه نک یرینده یگیلیک قورسون،
من ایسترهم گوزهل پلان چکیلسین،
بوتون کندلر بیر چشینده تیکیلسین،

اورتا يولى كنىش اولماق گر كدر،
يانلاریندا جیغر سالماق گر كدر،
اورتا يولدا آرابالار، حیوانلار،
جیغیرلاردا گیتسین گلسین انسانلار
كنارلاردا بالا آرقلار چكىلسین
قراقلارا گوی سرویلر اکیلین
هر طرفدن يولا باقسین آغ ایوان،
قباغیندا اولسون گللی باغچه وان،
قونشو ایولر بیر بیرینه سو که نسین.
چول قاپیسی، ایوانلاری بزہ نسین،
آغرانومدان یاخشی شیتیل آلسینلار،
دال طرفده باغچا، بوستان سالسینلار؛
طویلانیدا اوتاق کیبی تیکسینلر،
دیوارینا کیرج سوواق چكىسینلر.
باغچه واندا یاسمنلر اکیلین،
چیچک آچسین، يولا عطری تو کیلسین،
قیزیل گللر ایوانلارا دیرماشسین
آخشام، صباح آرقك سوی کسمه سین.

یگی کنده آجی یئلار اسمه سین،
باغچالاردا ساری بلبل اوقوسین
حیطلرده قرنفللر قوقوسین؛
میدان اولسون کندیمرک اورتاسی،
بیر یانیندا بویوک مکتب اوتاسی.
بیر یانیندا تیاترونک بناسی،
بیر طرفده شورا دفتر خاناسی
بیر طرفده قوپراتیفك، دکانی،

سوسىيالىزما آپاراجاق انسانى.
«قورباتىڭ سوسىيالىزمە يولى وار.»
(لەنين) دېمىش: بو يول چوق دوز آپارار.
هر كندە بىر اوشاق بوردى تىكىلە
دورت يانيندا الوان چىچك اكيە
خستە خانە اولا كنددن ابراقدا:
آزارليار گرك ياتا قىراقدا.
كوچەلردە ئەلە كترىق فنارى
آيدىن ايدە حىطلمرى، باغلارى؛
اوتقلاردا لامپا يانا گون گىبى.
آخشام ابولر ايشىقلانا گون گىبى
هر اوتاغا بىر تئلهفون وورولا،
هر ابودە بىر (رادىئو) قورولا؛
بو دنىادا نە سويلەنسە ايشىدەك؛
آخشاملارى تياترويا بىز گىدەك؛
باكودا كى دانىشىغى بىگە بەك
عالمىر ايتدىكى صحبىتى بىلەك.
جوانلارمز شىرىن نغمە چالسىنلار،
خلقىمز اونلاردان لذت آلسىنلار،
صحنەمزدە (پىسە) لر اوينانسىن،
گوزللىگە بىزدە هوس اوينانسىن.
اوشاقلارمز، هر نە واسا، اوغلان، قىز
درس اوقوسىن، عالم اولاق هامومىز،

آرامزدا هىچ بىر عوام قالماسىن،
بو عواملىق بىزى دردە سالماسىن.
آزاد اولسون داها آتالار. او كوزلر.
ئەلە كترىق گوجى ايشلەدك بىزلر.

«ئەلەكتىرىق ايله شورا ئولكەسى
قوممونىزمى ياراداجاق ايكىسى»
دېمىش بو سوزلرى ايليچ بىر زمان
يوقدر هيچ حاجتى ايتمگە بيان،
زميلرى «تراكتور» لا اكل بىز،
توخوملارى «فوردزون» لا سەپەك بىز
اودونلارى آتوموبيل گتيرسين.
بىر دونومه اوچ - دورت يوزپوت گوتورسين
درەزلرنگى قوى داشيسين خرمانا،
ئوزكده مين گئت اويانا - بويانا
ماشين دوگسون خرمانىگى، سويورسين،
دەنەسنى سامانيدان آييرسين؛
قلبيرلەسين، دگيرمانلق قايرسين.
اويوتسين، بئيرسين، سنى دويورسين
بىر سوزيم وار، ديبوم، اودا قالماسين،
آنجاج سزى باشقا فکرة سالماسين،
گيچن ايلده من سازىمى آلميشديم
بو شرقىنى اوقومشديم، چالمشديم:

گوزەل اولار.

گوزەل اولار بىر چاليشما، بىر ييمەك،
بىر اوتورماق، بىر دانىشماق، بىر ديمەك
ال بىر اولوب ئلار چكسەلر امك،
هر كشىنك يقين گلەر هوەسى.

زميلرى اورتا قليجا اكسەلر،
درزلرينى بىر خرمانا چكسەلر،
دەنلرينى بىر آمبارا توكسەلر،
آيرى آيرى چاليشماسا هرەسى.

اينگلرى بىر قازانا ساغىلسا،
ناخىرلارى بىر سرده نه يىغىلسا،
ايلىخىلارى بىر ئوروشه داغىلسا،
بىر قاتارا دوزولرسه دوهسى.

پالتارلارى بىر چىشىده گىيىلسه،
چوره كارى بىر سفرده به يىلسه،
دستانلارى بىر مجلسده دىيىلسه،
بىر ايو كىبى ياشاسالار جملهسى.

بىر دوشه يدى، بىر كوچه يدى كندىمىز
بىر به يىدى، بىر ايچه يدى كندىمىز،
بىر اكه يدى، بىر بيچه يدى كندىمىز،
بول اولاردى باغلارنىڭ ميوهسى.

خيال سانما بودىدىگم سوزلىرى،
عواملىقدر آيرى سالان بىزلىرى
كند ايچىنده سنك منم اولماسا،
بو «منىمىك» قالماغالى سالماسا،
اينانگىلەن قورت قوزىلە اولتاردى
كندلىرىمىز دولتيلە دولاردى.
توپراق ايچون نه قول، قلاچا سىنمازدى،
نه بىر كسك باغ بوستانى يانمازدى،
نه بىر يتىم بوينو بوروق قالمازدى.
كندىمىزده نه بىر فقير اولمازدى.
كورپه جىكار قوزى گىبى بىسلە نىر،
باقدىقچە اوللارا ئل هوەسلە نىر.

سز ييلرسز آرتيق داها نه ديمك:
لازمدر هر ايشده ال بيرلك، كومك
باشقا ديلده بو بيرليكنك آدينا،
عالم كسلر ديوبديلر «قوممون».

تكليف

بو تكليفه سز لر عمل ايتسه كز،
گوستردىگم يوللار ايله گيتسه كز،
آسان اولار كوهنه لرى اوچورماق.
اونلار ك يرينده يگى كند قورماق.
اول بو كه: قوپراتيفه توپلاشيك
ئل بانكىنه سز هامىگز ياناشيك
تاجرلردن بير ايكنه ده آلمايك
بير قبك ده ئوز كه جيبه سالمايك
محصوللارى «كوى بيرليگى» قوى ساتسين،
ئل بانكىنده بوللاريگز قوى آرتسين،
صانديق آچيك «يگى كندك» آديندان،
چيقماسين بو صانديق ئليك ياديندان
آريلار سبته بال چكن گيبي،
قارانقوش ئوزينه ابو تيكن گيبي،
او صانديغا قبك - قبك بول آتيك
يوللانسين بوليگز مقصده چاتيك.
ال بير اوليك، ئللك اكين قايريك،
گليرينى او صانديغا آبيريك
غرضكه نشاندا، تويدا، احساندا
فطره ده، ذكاتدا، خمسه ده، هر ياندا

بو تكليفى اونوتمايىڭ سز بىر آن،
يىڭى كىندى چىقارتمايڭ ھېچ ياددان
بو يوللارلا بىر خېلى پۇل توپلانسىن،
اوندان سوڭرا يىڭى ايشە باشلانسىن.
ايكنجىسى: ئىلايك اياھ چاليشىڭ،
ال بىرلىككە چاليشماغا آليشىڭ.
سز ئوزىڭز، داش داشىيىڭ، قوم چكىڭ،
ياندىروب كىرەجى بىر يانا تو كىڭ.
كۈرپىچ كىسمك ھەر بىر ايشدن آساندر،
باجارماق اونى سزە نقصاندر.
ھەر بىر كىدە آزدان چوقدان اوستا وار،
قوى يىغىن باشىنا سزلىرى اونلار،
بىر طرفدن كوهنەلىرى سز سو كىڭ،
«يىڭى كىندى» باجاردىقجا تىز تىكىڭ.
طبيعتە سن گوز گزدير بىر آزدا:
قوش يوواسىن تىزەلە بىر ھەر يادا؛
قارنىجالار گور نە طھر چاليشىر؛
ھەر كس ايشە ايشامكە آليشىر.
كىندى قارداش، ادا سز دە حر كت،
حر كندر وىرەن خلقە بر كت.

سولك دىلك

ايندى كوڭلوم ھوالانىر ھوندورە،
اىستىير آذرى ملكىنى گورە،
قارقال گىبى باقا اوستەن آشاغى،
صير ايدە ىردە كى بوستانى، باغى،
من اىستەرم آذرىنىڭ ئىلەندە
سويالە ئىلىسىن ھەر كىندىنىڭ دىلەندە

بو يازديغم اڭ صميمى نصيحت:
گيچيلسين حياته قالماسين صحبت
كنددن كنده دوزگه يوللار چكياسين،
چايلار اوستهن دمير كورپى تيكيلسين،
بو يوللاردا تراموايلار سورسونلر
چايلارمندا «ماتورلى» لار اوزسونلر

كندلرمزى تيلغرافلار دولاشسين
داغلارمزى دمير قوشلار، قوى آشسين
گوكلومڭ ايسته گى بيليرسڭ نه در؟
سمنددن نويلارا گيره آراز، كور.
هر طرفه مينارجه آرخ آيريللا.
گورونمه ميش «شلاله لار» قايريللا
نهنك-نهنك «دينامو» لارقويولا،
نه له كتريق ئولكه مزه باييللا.
بو قوتله گورهك بزلر هرايشى:
اگيرهك جهره نى، تيكهك تيكيشى.
گوندوز اوللا گوندوزومز، گيجه مز،
گورميهك بير داها قرانليغى بز.

آران کوچی

گلدی یاییک اورتسی،
کسدی داغک لایلاسی،
یاندی گوزهل چیچه کلر
پوزولدولار بزه کلر.
کونوی ⁽¹⁾ یاتدی، قارالدی،
قزوی ⁽²⁾ لاردا سارالدی،
آسیرغال ⁽³⁾ لار قیریلدی،
یاپراقلاری جیریلدی؛
قوزقولاق ⁽⁴⁾ لار قاندیلار،
جیل ⁽⁵⁾ اوتلاری یاتدیلار،
کهک ⁽⁶⁾ اوتلاری توملاندى،
بال سبتی موملاندى،
آغ چیچه کلر سولدولار،
یارپیز ⁽⁷⁾ لار چوپ اولدولار
بوی چیچه کی ⁽⁸⁾ بیتیشدی
داغلارا عطری دوشدی
قیز، گلینلر دردیله،
یاغلیقلارا ⁽⁹⁾ سردیله؛
یاسدیقلارا یاسدیلار. ⁽¹⁰⁾
دوشلرینه آسدیلار،
کیسه لره تیکدیله،
بوغچالارا تو کدیله.

قويون بويولان

بول فسهلى (1) ياغلاندى،
سوفره لهره باغلاندى
سورولارى يومه كه،
فسهلىنى ييمه كه
گيتدى بوتون جهللىر، (2)
ايوده قالدى اهللار. (3)
چومپوز (4) لاردان باسدیلار،
دهرىن بويه د (5) كسدیلر
كيجيارى بولدولر
قويونى كوله سوردولر،
قالدىرديلار قيشقيرتى،
تفك آتما چيغيرتى.
بيرىن دوتوب قولوندىن،
ئو كه شله بوب (6) داليندىن
چوبان گوله توللادى،
قويونلارى اورلادى (7)
بو قويونك دالينجا
بيرىسى قالماينجا
سورى بوتون شيغاندى (8)
ياتدى سويا، ايسلاندى.
سادير (9) لارى بوبولدى،
چبركى، پاسى تو كوالدى.
گون ده كدى، قيزيندىلار.
چيقدىلار، چيرپيندىلار، (10)
يونلارى بارداكلاندى،
ايهك كىبى ساللاندى.

اوندان سوگرا چوبانلار
جهلر، بينى قانلار
ايتيله يوب بير-بيرين
باتيرديلار ئوزلهرين
پاتاوالى، پاپاقلى،
باشلى، گوزلى آياقلى
سوزه لشمش⁽¹⁾ چيقديلار،
پالتارلارين سيقديلار
يويه دچيار - زير جيكلر.
ا. شاقلار هم بويوكلر
آلا ايتى دوتدولار
اونيدا گوله آنديلار
قاققىلداشوب، گولدولر...
قايدوب ايوه گلديلر.

قىرخين

يان قالبي⁽¹⁾ آچىدى،
دالدى⁽²⁾ بره سالىندى،
قىرخىلىق⁽³⁾ ازمه لندى
قىرخينچيلار چهرمىدى
چاققىلداقلار⁽⁴⁾ كسىلدى،
يون فارماشا باسىلدى!
قويون قوزى قىرخىلدى،
آراسينا باخىلدى⁽⁵⁾
قوبونسزا دامازلىق،⁽⁶⁾
تيملره جورا بلىق،
دوللار ايچون چوواللىق
كاسييلارا پاپاخلىق.

اولانلاردان آيندى
هامى يولا سالىندى.
عاشيقلار ساز چالدىلار،
اونلاردا پاي آلدىلار.
چاي، بولاقلار سوغولدى،
توي-مره كه داغىلدى
آخير كه اولدى بو بروق
دولاندى، دوغدى قوبروق (7)
هر شيك لوبنى (8) دوتدى.
باشلادى چهنلى بوران ،
گلدى ينه ئل قوغان.. (9)
سردنى (10) پالچق آدى...
ئەلك كوگلى قارالدى.
دوشدى يادا آرانلار.
چوقلاندى چەك، بورانلار؛
داها داغدان دويدولار:
گوچ يينهسى قويدولار.

كوچ تدارىكى

تداركلر گورولدى،
چاتىق (1) سيجيم (2) ئورولدى،
جهره، داراق (3) سو كولدى،
دو كچه، (4) يوماق (5) چكىلدى،
بوروق (6) لارى يىغدىلار،
كلهف (7) لرى بوغدولار.
ئور كهن (8) لره دوغاناق (9)
تسكىدى هره بر ساياق.

قائناار

آروادلار قائناار آسدى
هرنه وار هيسدى-پاسدى
قازاندا قائنااتديلار،
گيل صابون ايسلاتديلار،
تهنه لرده سورتدولر،
يامبوق تك كوبروتدولر
اوبجالاتيوب، بوردولار،
ياستى داشا ووردولار،
سوگرا چيرپوب، سرديلر،
قائالارا گريدلر.
لياپار (1) لارك اوستونده
قائناارچيلار ئوزيده
هور-هويوج (2) قائنااتديلار،
يارپيز چههه (3) قاتديلار،
ئوردهك گيبى يويونوب:
عطرائوب، گهينوب،
يغيشديروب پالتارى،
گوتورديلر قابلارى،
يانى، دالى اوشاقلى،
كولەش قاشلى - قاباقلى.
اوزونقولاق (4) قودوقلى. (5)
پاتار اونا ساريقلى،
قائيتديلار، گلديلر
اوتوروب، دىنجلدیلر.

نهره

چاتما (1) لاری-قوردولار،
سیجیملری بوردولار،
سوگرا نهره آسیلدی،
بیغینتی (2) چالخانیلدی،
یاغ دریه تپیلدی.
آیران، سوزمه (3) تو کولدی،
پهنیر، موتال (4) باسیلدی،
قوروت (5) کونه یاییلدی...
خریم-خیردا هر نه وار،
هامپسینی ییغدیلار
بازار کونی کیشیلر
«داها کوچهك» دیدیلر.

قبر اوستی

سحرسی آروادلار
قبر اوسنه چیقدیلار
اوغلی ئولمیش آنالار،
کر کدیکه یانالار
بری نه دی (1) ایدیلیر،
قالمیشلاری سس ویریر،
بور کلری اودلانیر.
کرم تک اونلار یانیر،
ئیل گوتوروب سسلرین،
یانقلی نفسلرین
هر طرفه داغیدیر
کوگوللری آجیدیر.

شوش قايالار ايكيدير،
آغ بولاقلار كومولدير²،
توپراق كو كه سويرولور،
چوپار باشي قويرولور؛
بوني آدام كوره نده
سسه قولاق ويره نده،
كويده سينه اود دوشور.
ات-اندامي اويوشور.
لاپ دويونجا آغلايوب،
قاتلاما³ لار پايلايوب،
باش داشلارين اويدولر،
بولاق سويي سرپديار
قبرارك اوستونه.
هر كس گلدی ايوبنه.

پير داغي

خاص كوني آرواد-اوشاق،
قونشولار، ياقين، اوزاق،
پير گون كوچدن ايردلي
بيشيرديار فسه لي،
هامي تيللي-قوتازلي،
قوتوقلاري نياز¹ لي،
پير داغينا چيقديلار،
اوزاقلارا باقديلار.
پيرداغي قالقوب كو كه،
آز قالير دكسين آيا
باشيندا سال قايالار،
چو كه كينده سولار وار.

پير قاياڭ اوستونده،
شيش داغڭ لاپ بوپرونده،
خيلي يري قارالوب،
قريق-قوروق شام قالوب
بورا كهنه اوجاقدرد
پريلره ياتاقدرد.
بورا اولور چهڭ، دومان
گون كورسه نير آز زمان،
ياغيش، دولو ياغاندا،
شيمشهك اودلار ياقاندا،
بو پيرداغڭ باشيندا،
پيلته يانان داشيندا
قيغياجيملار اويناشير،
آدامڭ عقلى چاشير.
بوندان باشقا بو پيرداغ،
نه ياغانلىق، نه قوراق،
نه سولوقماز، نه يانماز،
سرينى كيمسه قانماز.
ئلر داغا گوچنده،
ييرده داغان قاچاندا،
پير داغينا چيقيرلار،
ياغلى پيلته ياقيرلار.
ناخير، سورو، كاللا، (2) آت،
بويوك، كيچيك، قيز، آرواد
بو پير داغا دولانير
هنرينه اينانير؛
قربان كسير، قان تو كور؛
اكيلير داشدان اوپور؛

ياغلى -- ياغلى فسهلى
قاتدامالار ييمهلى
پير قايدا قوبورلار،
قوشلار يوب دويورلار؛
قايديرلار ئوزلرى.
بو پيرداغك عملى.

كوچ آخشامى

آغيرلىغى ⁽¹⁾ قابقاروب ⁽²⁾
پيرگون قاباق آپاروب،
چارشنبهك آخشامى
چىغلارى ⁽³⁾ سو كدى هامى
هوندور تونقار ⁽⁴⁾ باسدیلار
چاتمانى دا كسدیلر؛
ایشیق دوشدى داغلارا
گورسه نير هاردان هارا!
آيدین اولوب اوزاقلار،
آلو چكوب اوجاقلار
ايلدیز گیبى سايريشير ⁽⁵⁾،
اولكه ⁽⁶⁾ ايله دانيشير.
چيچك گیبى اوشاقلار،
كورپه لار، گل ياناقلار
دورت يانیندا اويناشير
پير بيرينه سارماشير
شير ييله كلى گلینلر
قوش اوره كلى گلینلر،
پيرى خامير نو كه ⁽⁷⁾ لير.
پيرى كونده كونده لير.

ساج آراسی⁸ کومبہلر
هر بیری باتمان گلہر
سود ایله یوغرولورلار
یاغ ایله قویرولورلار
جیزها-جیزلا بیشیرلر
تہنہ لرہ دوشورلر.
ساجلارا یاغ تو کورلر،
اوستونہ گوز چکیرلر،
نہ نہ هر دم یوقلویور،
قالدیریر ساجی قویور:
کومبہلری یانماسین،
کلینلر اوتانماسین

شافاق قاریشان¹

مال قایتدی ئوروش² دن
کول گیبی دولدی سردن
سس گوتوردی هریانی،
قانماق اولمور چاغرائی؛
دانا، بزوی مله شیر،
دایلاق، قولون کیشنه شیر،
کالچا اولاغ³ آنقیریر،
کله، بوغا هایقیریر.
بر یاندا آت قوغورلار
اینک، جامیش ساغیرلار،
خام جونکهنی دوتورلار
آتا کمند آتیرلار.
ایت بوغوشور اویاندا
آت ته پیشیر بویاندا

بیری چیغریر: «دوز کتیر!
تیز اول، ئوزیگی به تیر!..»
ئیله بیر قیشقیریقدی،
دییرسک اوردولیکدی.
ایلیخینک کیشنه شهه سی
تونجو⁽⁴⁾ نك بویروشمه سی⁽⁵⁾
داغلارا سس سالوبدی،
چهكده چاشباش قالوبدی؛
پشمان اولوب ایشیندن،
خاچیر داغک باشیندان
کوکک اوزی گوزگی تک
سیلینوبدر لاپ قشک⁽⁶⁾؛
بیر یاندا آی دوغوبدی،—
دییرسک سود یاغوبدی،
داغلار کولکه سالوبدی،
دره لری آلوبدی.
قارشیدا هوندور قایا
سود کییی دوغمش آیا
باقوب بودا پارلایر،
آلدیغی شوخی یاییر
خیردا چایلار، بولاقلار—
قیز، کلینه اوبلاقلار⁽⁷⁾
غملی—غملی شیریلدار،
گورون⁽⁸⁾ - گورون قزیلدار:
ئل کوچدیکین قانیرلار،
آیریلیغا یانیرلار.
اونلار داها یازقدر
حاللاری چوق بوزوقدر.

یوقلویورلار ماللاری،
آت، ایششکی، کالاری
یورت یرینه بیغیرلار؛
اینکری ساغیرلار،
قارغی مه مه اینکری،
او کیر- کیره⁽⁹⁾ کوپکار
چیچکری بیچوبلر،
بولاقلاردان ایچوبلر؛
یهلین تولوق تک دولوب
مه مه لر قارغی اولوب.
آغ بایدا آلرینده
(اوخشاتما)⁽¹⁰⁾ دیلرینده
ییله کری چرمکلی،
بالاق ییله دورمکلی،
نازلی گلینلر کیر
(ساغماغنک علمین ییلر)
بیر آزاجیق دوموشور⁽¹¹⁾
بایداء، گورورسک، جوشور
اینک، جامیش ساغیلدی،
بایداء، قازان بیغیلدی
سورولر آرخا چلاندى،⁽¹²⁾
ایت یرینه دولاندى،⁽¹³⁾
آت، مال، قویون دینجلدی،
چوبان-چولوق هم کلدی.
ناخیرچیله ایلخچی
قوزوچیله بزوچی
هالغالاما اوتوردی؛
«تیللی»⁽¹⁴⁾ چورهک گتیردی،

دوغرامانجی بیدار،
«چوق بول اولسون» دیدیلر.

کاپ - کلهچی باشلاندى
ياتانلاردا اویاندى.
کیمی ناغیل سویله بیر
کیمی شوخلوق آیله بیر،
که ده کو سویله شیرلر⁽¹⁵⁾
چکیشوب، کوله شیرلر؛
هامی بیردن کولوشور،
قابالارا سس دوشور.

دودوک چالیر چوبانلار،
ماهنی اوخور جوانلار؛
«زو-زو»⁽¹⁶⁾ گیدیر قیز-کلین،
دونلارینک اته کین
دسته لیوب بیغوبلار،
بیلارینی بوغوبلار،
باشچی اولوب بیردنه،
او بیرى «قاری-نه نه»
دورنا گیبی بیر قاتار
اولور بو نازلی قیزلار؛
«زو» دیرلر، گزیرلر،
کهلیک گیبی سوزورلر،
بیردن او بايقوش قاری،
سوقولور که اونلاری،
قاتاریندان آیرسین،
ئوزینه قیز قایرسین.

«زوا» ديووب اولكوشورلر،
قاتارله يو كروشورلر،
دورنا گيبي ئوتوشوب،
شيرين-شيرين گولوشوب،
قاتاريني پوزمايوپ
«قارى نه نه» دن كيزله نير،
بئله-بئله هرله نير،
بیر بیرینی سورویور.
باشچیلاری قورویور.
آنجاق بو یولسز قاری
بیرجه بیرجه اونلاری
قاتاریندان آیریر،
ئوزینه قیز قاییریر.
تک بیرجه سی قالاندا
بیرده قاری کلنده
ئەیلە که باشچی گورور،
بو سوزلری سویلییور:
«توربادا دوزوم قالمادی،
اینجیلی قیزیم قالمادی
بیرجه بالام قالوبدی
اونی سانا ویرمه رهم»...
قوجالاردا بیر یاندا،
چوقی یالخی توماندا،
دیرسه کینه سو که نوب،
کور کی ایله بزه نوب،
تبا کینی چکیرار،
کولی دو کوب، تو کورلر،
کیچمشدن سویله بیرلر،

ئوزلرېنى ئويورلر؛¹⁷
دورلو-دورلو ناغىلار
دوزەلدېرلر يىغىرلار:
«حسن خانك ھايىندان،
محمد شاھك وايىندان،
نادر قوشون چكديكىن
تيمور لىكىن كلديكىن.
كور اوغلى نك قاچديغىن،
چەنلى بىلدىن آشدىغىن
آراز، كورك يانىندان
شكى، شىروان خانىندان،
جواد خانك ئولدىكىن
بابالارمز گوردىكىن
ئىل يىرىدىن گوچدىكىن،
قاراباغا قاچدىغىن
داغىستانك قروغاسىن.
حاجمىرادك قاچماسىن...»
ئىلە كوزەل ناغىلار
ايپە-ساپا تاخىلار
بورولماغا باقمايوب،
كىرپىكىكى قاخمايوب¹⁸
اىسترسىنكە دويونجا
گىجە سحر اولونجا
ياتمىساك، دوراساك،
باشىنا دولدوراساك.

ياتيشما

گيجه ياريدان گيجدى،
اويون، دودوك گيريشدى،
آي كيتدى دالالاندى،
چيغلار بوتون قالاندى.
بميشدى، چيقدى كومبەلر.
ياتيشدىلار كورپەلر؛
دوشك، يورغان سالدیلار،
هامى يره دولدولار.
كسيلدى سس-سميرلر،
هردم ايتلر هورورلر،
اوسكوروشور قويونلار،
چوبان چيغيرير: «قورخو وار!»⁽¹⁾
گاه هه يله يير⁽²⁾، فيشقىرير،
ياتما ديوب، قيشقىرير.
سرين داغك بوينوندا
آي، ايلدينك قويونوندا
ارواد، اوشاق اوز آچيق،
يير بيرينه چولقاشيق⁽³⁾
شيرين يوقى ياتيرلار،
دورى شنه باتيرلار.
يوق اونلارى دينديرەن،
«بسدی، ياتما، دور» ديهن.
هردن بوخوى ديلله نير
اينك، بزوى ايمره نير⁽⁴⁾
هر ياندا كو كشييك سسى⁽⁵⁾
قويونلارك اولكمه سسى

لايلا چالير ديهه سىك!
او كونلرى گوره سىك!...
داگىك ىرى آغاردى.
داك ايلدىزى قزاردى؛
اوسكوروشوب قوجالار،
ىرلىرىندىن دور دولار؛
كلنلرى قارىلار
دورتمه ايله ووردىلار،
قالدىردىلار ىرىندىن
آيىردىلار يارىندان
ىرلىرىنى يىغدىلار؛
اينكلرى ساغدىلار.
سود بوغلانا - بوغلانا
اندىردىلر⁶ قازانا
ىر آزاجىق دوراندىن
سوگرا اونى قازاندىن
اندىردىلر ئەيمەيە⁷
ىول اوزونى يىمەيە
سود قاتىغا قارىشىسا
ئەيمەدە چالخانېشىسا
اولار شىرىن «گورەمەز»،⁸
اونى دادان بال يەمەز.
قالدى ھامى ياتانلار،
بوشالدى قاب - قازانلار،
ئەو، ئەشىك قابغارىلدى،
كىچە، چتەن سارىلدى،
آلىقلاندى ئو كوز، كال،
بوكلاندى فارماش چووال،

بالانلايوب ايششكى،
چوللاديلار جونكه يى،
اونا قابى چاتديلار،
قاباقلارينا قاتديلار،
بونا چەتەن يوكلەيوب،
اوستە كلیم ايله يوب،
بورا قديلار ناخيرا
دوشدى يولا مال - قارا

بزەك

يايلاقلارك دوشونده
بولاقلارك باشيندا
بولوك - بولوك اولوبلار
بوقچالارين آلوبلار،
قىز گلىنلر بزەنير،
سارينير دو گمه له نير.
كيرشاني قاردان آلوب،
اكلگى ناردان آلوب
سورمه سى ده ئوزيندن؛
قاشلاريندان، گوزيندن
آج قارينلار دوياردى،
گورەن ملك ساياردى:
ناللى دابان چكملهلر،
آغزى ايك دو گمهلر،
بوغازلارى قيرمىزى،
چكوب ئوپوزلر ديزى
آلش¹) تومان گەن بالاق،
قىزىل قوتاز، ايك باغ

بالاق گيروپ چكمه يه،
لاسدقدان سارى كوبه،
سارى خارا كوينه گى.
كسمه قزىل آته گى.
ألجكلى چيكن² (اوستهن،
بئللرى دار، آتهك كهن.
باقا ايپك تيسكمه لى
بئلى چارپاز دو كمه لى)
قزىل كمر بئلىنى
چكوب، ئوپور تئلىنى،
(كيم بگنمه ز ئه اينى،
بئله قىزى، گلينى!
گنجه نك چارغاتلارى
چوق سه وير آرواتلارى،
سورتور ئوزون ساچلارا
كولگه سالىر قاشلارا
كاتبى لارى³) تيرمه دن،
مات قالار اونى گوره ن؛
سينجابدرد⁴) يان ياقاسى،
قىزىل بهرەك⁵) اورتاسى؛
دوشى بوتون قىزىلدان،
قالوبدىلار يوز ايلدن،
اورەك كىبى دو گمه لر
آپارالار⁶)، ايمه لر،
آغزى آچىق قومرويلار،
ألپك وورساك هارايلار.
قوالارنى قولباغى.
اوزوكلردە بارماغى

قوجاقلایوب، دو توبلار
دیدیکلر نه چاتوبلار.
یوق بونلارک تایلاری،
قارغی کیبی بویلاری،
یاناقلار قیپ - قیرمیزی،
توپ گیبی یومرو ئوزی...
کییندیله هر نه وار
بویوک، کیچیک، اوشاقلار؛
آنالارک یانیندا،
کوربه قوزی سانیندا
اوشاقلار سوینوشورلر،
توللانیرلار، دوشورلر
«بیز کوچورک!» دیرلر،
کومبه کسوب، یهیرلر،
بیر طرفده گنجاردده
بوجاقلاردا کنجاردده
یوزارینی قیرقدیلار.
گوزگی آلوب باقدیلار
گییندیله پالتاری
کئچیردیله قاتاری
اوزون چوخا وزنهلی،
وزه باشی دو گمهلی،
گوموش کمر سوادلی،
خانچال آغزی پولادلی،
شیرمایدان دستهسی،
ساری قیزیل دو گمهسی،
کوتور کهسی⁷ (بزه کلی،
قارا ساغری⁸) دورجکلی⁹).

لزگی شالی چو خاسی،
قارا ئەشمە یا خاسی،
بەلی، دوشی چارپازلی،
آلچاق آچیق بوغازلی،
آتکلر کەندی، اوزون،
بەلە سانجیرلار اوجون.
قاناووزدان آر خالبیق،
جیبارک آغزی آچیق،
بو بون، بوغاز دو گمەلی،
قولت آغزی ئەشمەلی؛
باغلی، قوتازلی شالوار
لاسیدیقداندا باشی وار
اوزون بوغاز چکمه‌لر
چکسه دیزە جەن گله
قبریم پاپاق شکاری،
سول گوزک اوستە ساری
دوزەلتدیبلر گیدیبلر،
سرگرا چورەک ییدیبلر
سنبیل بیغی بور دولار،
یرلریندن دور دیلار.

آتلار یەرلەنیر.

آز قالوب کوچ ترینه
آت گرك یەرلەنە
ئورو کده کین آچدیبلار،
چولده کینه قاچدیبلار.
ایده دورمور بو اتلار،
حیران قالوب بولوتلار.

بویونلاری اود - اوند! !
هر بیربسی بیر دوند:
ساری، کهر، کویدهمیر،
کیمیسی بوز، کیمی قیر،
قارا، کورهن، قیزیل - بوز،
دورنا بوغاز، مارال - گوز،
آلا پاچا، آغ، سکیل،
دوشان - تهل، هاچا - دیل..
دیرناقلاری دمیر تک
یال - قویروغی کومورتک،
ساغریسی میدان گیبی،
سیچراشیر جیران گیبی،
بسله یه سگ جان گیبی...
دیل قانیر انسان کبی
سایماق ایله توکنمهز،
هیچ شی ایله ئوده نمهز؛
بو آتلار سایا گلمهز،
گورمهسه کیمسه بیلمهز،
نه دورلو حیواندیبار،
نه تئلی جیراندیبار...
گاه چیچکه¹ آتلانیر،
کیشنهیر، گاه وخر تیر²،
دویور بره دیرناغین،
قازیر یرک توپراغین،
ایلخیدان آیریلوبلار،
داغا نعره سالوبلار،
بهر . بئله یتماییر،
چکی گلوب چاتماییر.

دوش كمييه دو نوبدر،
داغ گيبي آنله نوبدر.
جهلر لاپ ترله دی؛
بیر طهر بیهرا دی.
یو کله نوب، قورتاردیلار.
دیوهك داشین³) قاریلار
قازوب، یره باسیردی،
گایناری چاغیردی،
یوك آلتینی سو کدولر،
داشلارینی تو کدولر.
سیچان یووا سالماسین،
گلهن ییله قالماسین،
بیر آز کوچدن ایلری،
چاغیردیلار ایتلری،
ایششکلری یو کله وب،
ایر کشاری چویله وب،⁴)
دوشدی یولا چوبانلار،
چکدی سورونی اونلار.
یاللار، یورتلار، کدیکلر،
دوشلر، قلیچ، کزده کلر،
یهلن، بورون ائکلر،
دره، تپه، چو ککلر
باشدان - باشا بزله نوب،
سورولرله کوزله نوب
آخوب گیدیر سیل گیبی،
گاه دایانیر کول گیبی،
توغلو، قویون مهله شیر،
چیشلر میککیلمده شیر،

کوچوکار زینکیلده شیر،
داغلارا سس، کوی دوشور؛
قیققیلده شیر قودوقلار،
ایشقیریشیر قودوقلار
قیشقیریرلار: «باسار⁵» های!
داغا دوشوب های-هارای.
قویوندا کی بوز ایشک
دالیندا باغلی کوپک
اولکوب قاچیر بو یاندان،
اون تو کولور خورجوندان،
ایشک قاچیر، آنقیر بر،
بوزدارا⁶ شیللاق چالیر،
کوپک قالخیر، ییخیلیر،
قویون اولکوب داغیلیر.

چوبان

چوبان که پهلواندی
داغ گیبی بیر جواندی،
دورت آرشیندی چوماغی،
اوج کرونگه توخماغی،
بودلاری وار نر کیبی
یه ریر اژدر گیبی
سو کسونی¹ - کال سو کسونی
یونی² - پلنکک یونی
پاتاواسی دیریندن
موتال پاپاق گوزیندن
قوشبورنی در³ چاریغی،
قده کدن⁴ آرخالینگی؛

شالواری آل شالیندان،
چو خاسی ئل مالیندان،
ساتیل،⁽⁵⁾ بیچاق به لینده
بندلی شومشه⁽⁶⁾د آ لینده
چیرمه له یوب اته کی
قباغیندا آتشکی
گیدیر- گیدیر، دایانیر،
گوچه ساری بویلانیر.

کوچ یوکلندی، قورتاردی،
نه نه یوردی آختاردی:
یاددان چیقان اولماسین،
شئی-شویباری قالماسین.
هامی بیردن سورولدی،⁽⁷⁾
(دولویو) یا⁽⁸⁾ دوزولدی⁽⁹⁾
گون یایلوب دوشلره،
اوخشور قایا مرمره،
گول گوز کی تک شوخ سالیر،
چایلار «کور اوغلی»⁽¹⁰⁾ چالیر.
چه بیلک⁽¹¹⁾ لر، قازاناق⁽¹²⁾ لار،
گورور، کیدیر قوناقلار،
او بیریمی آغلییر.
بودا کو کسین داغلییر.
یاشیل مامیر⁽¹³⁾ قایلار،
دوشی قیزیل بویا⁽¹⁴⁾ لار
گورور که نه لار گیدیر،
اونلاردا هامی کوی ایدیر؛

دامجیلی گوز بولاقلار
قوردالاساڭ قان آغلار:
آیریلیق چوق یاماندى...
بیر ایل-خیلی زماندى

خام آتلار گلمیر، قاجیر،
ووروب یو کی یئل آچیر
جونکه لر سونجو قلاشیر:
کورپه اوشاق آغلاشیر،
چینغیشیرلار: «هو! ها هو!»
بیر یاندانا - «قویما هو!»
بیر یسی «خه! هیش» دیر،
بیر یسی - «ده! توش!» دیر؛
«قویما! قویما! اوڭ ا کدی!!
آیله!... تای داشا ده کدی!!
دایان! آلیق¹⁵) بوشالوب!
موتال دوشور، آز قالب!..
کیمی تای گوزه لییر،
کیمی آلیق تره لییر.
بیردن حسن دایی نڭ
بوز او کوزڭ تای نڭ
اینری چیخدی جغیردان،
دومارلاندى او حیوان.
آلیق-چولوق تو کولدی،
چوال ایی سو کولدی..
موتال قالحوب، دوشوردی،
اوشاقلار کولوشوردی.

دری دورت-بش جیریلدی
په نیر یره سریلدی.
حسن دایی، آروادی
بیر بیرینه قارغادی،
بیر آز بونلاردان کری
هارای تپیردی پهری:
اونك آلا جونکه ده
اوچموش ایدی دونکه ده⁽¹⁶⁾.
قباقدادا بیر دهنه
دهره نك لاپ دبینه
دومارلانوب کیتمشدی،
یوکی برباد ایتمشدی.
اوردا-بوردا تو کولوب
سوزمه، قوروت، یون، قهلیب⁽¹⁷⁾
یانلاریندا بیر قاری،
پیرینزلانمش ساچلاری،
نوهسی قوجاغیندا
بوز کوچوک قولتوغیندا⁽¹⁸⁾
دوروب دونقولدانیردی؛
تو کوله نه یانیردی.

دوشه لکه⁽¹⁾

اوگون کلوب بیر سایاق
یورولمش آرواد اوشاق
دوشه لکه یه⁽²⁾ چاندیلار.
هره بیر یورد دوتدی یار.
بالا هایما⁽³⁾ دیکدی یار؛
بالاسی گونه تو کدی یار

قەلبىلەرى سوردىلەر،
مالى سويا سوردىلەر.
دوشەلكە بىر تالادى،
يارانىمىش قالادى،
قاباق ھوندور قابالار،
دېلرېندە بولاق وار.
ھەر ياندان چاپلار آخىر،
كوز كى كى، كول باخىر.
ھەر يان قالىن اورمانلىق⁴
ايىتىكانلىق⁵، كىشكانلىق⁶
پاليتلارڭ آلتىندا
كوى اوتلارڭ اوستوندى
آرواد، كىشى قارىشىق،
قىز-گىنلەر اوز آچىق
بولوك-بولوك اولوبلار
كولكەلەر دولوبلار؛
كورەمەزى تو كورلر،
باشلارينا چكىرلر.
او كوزلرڭ اوچدوغىن،
بوز ايششكك قاچدغىن
سويەلە بىرلر گولورلر
جەللەر آت بونورلر
كرك حسن دابى نك
بوز او كوزك تايى نك
زيانلىغى ئودەنسىن،
او ئلېنە گووۋەنسىن
ات آلىشما⁷ اولوندى،
كوز-كوز اولوب بولوندى.

كوسولدى. چوپ آتيلدى،⁽⁸⁾
كوز بوتون پايلا نيلدى.⁽⁹⁾
كوتوكارى چاتديلار،
اوجاق يالويلاتديلار.
چوبوق كسوب كيتديلر.
اوجلارين ايتلديلر.
قىرمىزى كوز تو كولدى؛
تىكە كاباب چكىلدى.
قوريك⁽¹⁰⁾ اوستە كوللەمە⁽¹¹⁾
تو كولدى چيمكە-چيمكە⁽¹²⁾
بيل-آچمادان ييديلر
«نە دادليدى» ديديلر...
آخشام اولدى، كون آندى،
درەلر كولكەلدى؛
لاپ داغلارك شيشيندە
قايلارك باشيندا
كونك قيزيل آتەكى
چيچكارك (بەلەكە)⁽¹³⁾ى -
ياواش-ياواش چكىلوب،
ساچاق گيىبى تو كولوب
بولوتلارا بەلدى،
گونش بىردن گىزلدى.
آخشام اولدى، ئل ياتدى...
ميشەلرى اوياتدى
قوشلارك جەجەسى
چايلارك شيرشیر سسى.
كوبولده شير اورمانلار،
لايلالانير ياتانلار.

كلى سابع آچىلىدى،
داغلارا نور ساچىلىدى
ھامى دوردى يرىندى،
چىچىكلر كى ترىندى
آل-اوزلرىن يودولار¹⁴)
چوردك آلوب، بىدىلە:
سىجىملىرى كىردىلەر؛
پالتارلارنى سىردىلەر
سومسو¹⁵) دودوك چالىندى،
يىللەچىكلەر سالىندى
قىز گىلىلەر يىللەنەر،
بوتاقلار قالىخىر، انىر:
جر كە-جر كە دورولار،
يىللەنەنى وورولار.
«شانايىك» آدىندى!
دىمىرسىگە كوتكىنى!
الرىندە شاخ، بوتاق
يىللەنەنى شاققاشاق
گولە-گولە دويورلەر
«آدىنىدى» دىرلەر.
گوروب بونى داغ، مېشە،
قوشولورلار گولوشە
قابالاردا سىس آلېر،
اورمانا كويلەر سالىر.

آرالار دولور

آرابانى كىشىلەر
آتلاندىروب¹) كىدىلەر.

تازيك-اوزون چوبوقدان،
كوپروش²، وەلەس³، فېندىقدان⁴
مېشەلردن قىروبىلار،
بوتاقلارىن ووروبىلار.
بونلار ياي تىك اكيلىر،
ساجاق گىيى دو كولور.
آرابانك ايچىندە
داغ آرانك گوجىندە
ھوندور (دە كە) تىكىرلر،
اوستە كىلىم چكىرلر.
ئولور بونلار بەزە كلى،
ايچى آلا كوزە كلى،
بىر پاراسى كوردە كلى
يانچاقلارى آتە كلى.
ايچىندە كوللى خالچا
اىستىر كە كو گلوم اوچا،
اولا اونا پروانا،
كىدوب اوستا اوزانا.
آرابالار دولدولار،
ھامى حاضر اولدولار،
خورەك-چورەك يىرلر.
«دوروڭ قوشاق» دىدىلر
آغلار كوزاي بولاغا،
بولونلانمش يايلاغا
بە گزى⁵ قاچمش اوزمانا،
قارا كىمش دومانا،
كو كسى يارىق داشلارا،
اورماندا كى قوشلارا

«قال سالامات» دیدیلر
آرابانی سوردیله.

گوچ سورولور

ایلهخی گیدیر قاباقدا،
بیر آز اوندان ایراقدا
تاخیر گلیر سیل گیبی،
کاللاهلا¹) دا کول گیبی،
یوللار تمام بویه نوب²)
گیدن - گلن اگلن نوب
جامیشلارک بهلینده
تیرنقیسی دیلینده،
کیمی اگری، کیمی دوز،
کیمی سی ده اوز به اوز
اوتوروبلار اوشاقلار
ایدیر اونلار مازاقلار³)
توز قلدیریر توغلو⁴)، قوچ،
آرقاسینجا گلیر گوچ،
دورنا گیبی دوزولوب،
آرالانوب، سوزولوب،
قارا کالار کویشوبور،
بور کواه نوب⁵)، تویشوبور⁶)،
آرابالار چالخانیر،
به شیک گیبی بیرغانیر.
اوردا-بوردا قیز گلین
ده که لرک اته کین
آچوب یولا باخیرلار،
یاندیریرلار یاقیرلار

آبىرى گلىر آتلىلار
أر كىلر (7) . آروا تلىلار
تره گلىن، يه تبه قىز،
موروخ ياناق، لاله اوزه
بولوك-بولوك قوشون تك،
دىل ايله اولماز دىمك،
نه چه شنىده گلىرلر،
شو خلىق ابدوب گوارلر...
گلىدى بىزىم آتلىلار،
جدىر (8) دوزه چاتدىلار (8)
بابالاردان قالوبدى،
بىزه وه رجىش (9) اولوبدى،
داغ-آرانا گوجنده
بو دوز بىردن گىچنده
اىستهر اىكىت تك اولسون.
كرك آتىن سكىرتسىن.
بىله بىرلر يه للىدى.
چه مېنىدى، كوللودى،
كادىكمز جدىر دوز
اىكى داغدى اوز-به-اوز،
مىشه تك اورتاسىندا
داغلار ك آراسىندا
زولاق گىبى دوشه نوب،
چابىر (10) لارله بىزه نوب.
داغلار قالخوبدى كو كه،
آز قالىر آيا ده كه،
كوك گورونور دىلىم تك،
بولوتلار بامبوق ايره تك (11)

بیر طرفدن آخان جای،
قیمز یلدیوب ایدیر های،
داشدان-داشا تو کواور،
کوپو کاه نیر چکیلیر،
بالیق گیبی بولانیر
ایلان گیبی دولانیر
ئەشیم-ئەشیم ئەشیلیر،
سرت قابالار دەشیلیر،
قول-بوتاقلی آغاچلار،
کرکارینی آچوبلار،
باشلارینی اکیرلر،
سودان ایچوب، دوبورلار.
او بیر یاندا گوج بولی،
گوجلر ایله دوپ-دولی
انیر، قالخیر، اوزانیر،
بەلەن¹² لری دولانیر.
بوداغلارک دوشلری،
آنکارلی، باشلاری
شوش قیادی، سالداشدی،
میشە ایله دوتاشدی.
بوینی یاشیل قوتازلی،
دوز کین، ایلان بوغازلی
قیمزیل بالدر آردیشلار¹³
(ایکنه باشیندا قیشلار)
قابالاری یاروبلار،
داشلارا کوک سالوبلار.
بوداغلارک باشیندا
کمند¹⁴ لرک قاشیندا

نوباتچى تىك دەروبلار،
ئىككە ھالاي¹⁵) قوروبلار.
داغلارنىڭ لاپ دىكىندىن
آغاچلارنىڭ كوكىندىن،
آغ بولاغلار قانىيىر،
قايالاردا اوينويىر،
باش-آشاغى تو كواور،
گوجارى گوروب، گواور.
چايلا يولنىڭ آراسى،
ئىككى داغنىڭ اورتاسى
دىك داشادىك دوم-دوزدى،
جدىر دوزى-بو دوزدى.
چىكوب آتىك يوبەن¹⁶) بىن
اوشاق، بونوك، قىز گلىن
ھامى جىرگە داياىندى.
سوز بىر قىدر اوزاندى:
قاپاقچا كىم سىكىرتسىن.
«تاقىرلار¹⁷) ى بىر كىتسىن
آت چاپانلار» دىدىلەر.
دوشدىلەر... و مىندىلەر.

جدىر

دستەلىيوب اۋتىكىن
يىغوب دونىن، كوئىنە كىن
سانجىدى اوجىن كىمەر...
تاماشا قىل «قىمەر»: ¹
كوى (قولان)²) نىڭ ئىلىندە.
كوموش قامچى ئىلىندە

تر کیم³) ووروب سیهچراندی،
قامچیسینی اویناتدی،
سوز کین باخوب دالینا،
باتدی آتین یالینا،
شاهین⁴) گیبی ترپندی،
داغ، قایالار سسلندی.
«ساغ اول! ساغ اول قیز دوغان!!!»
بودرهمه سین کوی قولان...»
اوفورولوب دون، تومان،
سیهچرادیهجا کوی قولان
قولاج⁵) تیلار اریناشیر.
بیر برینه دولاشیر،
که ایلان تک اکیلیر،
که آچیلیر دو کولور...
دالیسینجا قمرک
کهر آتی عسکرک⁶)
آغزین آچوب ایلان تک،
توبراق سویرور بوران تک.
بوغاز تیل تک اوزانوب،
ایرتمک⁷) بیله دایانوب،
گورولدویور دره لر،
خاریلدییر میشه لر؛
کویوک قالخیر یالیندان
قغیاجیملار نالیندان.
عسکر سینوب بهره،
بالواریر او کهره؛
آرا بیر آز قالوبدی،
عسکر کلوب، جاتوبدی.

او ایستر که اوزانسین،
الی ساچا دولانسین
قمر آتی قامچاییر،
عسکر داها برک چاییر.
«آها... آها... باخ باخ باخ!
ایندیجه باخ، دو تاجاق!...
پاه سنک!... پاه، اولمادی...»
بول قورتاردی، قالمادی.
کیدوب داشا چاندیلار.
بونى گورجک آتیلار
هامی بیردن قوشدولار،
تیک دشا جان قاچدیبار.
اوزنکی دن حقیقاتی
قوماج دوندان خیشیلتی
دیرناقلاردان کوربولتی،
کوچ اهلیندن قیخیرتی
دره لری دو تمبشدی.
توز بولودا چاتمیشدی
بونک شکلین چکمه گه
اولدیغی تک او کمگه
دوغروسین دیم ئوزیم
نه رنکیم وار، نه سوزیم...
—

قوشلار خیر کتیردی،
آرانلارا به تیردی،
بول اوزونی گوردیکین،
ئلر کوچوب گلدیکین.

قارا قارپیز، بوز یمیش،
شامامالار قزارمش
ئیلہ قارشى چيخديلار
گولش يوزله باخديلار
اوغلانلارک آيندن
قىز، گلينک تئيلندن
کوله-کوله اوپديلر،
عطرلرين سپديلر.
بويورتىکان⁸) کوللارى
گوزله بيردى يوللارى
باشيندا آغ گوللرى
گوروب گلەن ئيئلرى
موروخ گيبي ده کديلر،
سالخيملارين اکديلر.
امزيم-امزيم اولديلار،
کوللار تامام دولدولار.
قاپ-قارا خاللار گيبي،
لاپ شيرين باللار گيبي،
بیر پاراسى قيرمیزی،
دبيرسنکه داغ قیزی،
قالميشلارى يام - ياشيل؛
هله اولمويوبدر حاصل
بيرياندادا کوکه⁹) لر
کوى کوزاره بگزه دلر.
آلینچالار ساپ سارى،
ده کوب کول آرمودلارى.
اوغلان اوشاق، قيز گلین
آچيدیلار آللرين،

دارانوبلار¹⁰ کوللارا،
قوروق¹¹ یوقدی اونلارا
آرمود، کو کهم دریرلر،
بیر بیرینه ویریرلر.
ده کمیشلری تورهنده
بیشکین-بیشکین درنده،
تیکان چالیر آللرین
«اوف» نله یوب قیز گلین
آللرینی چکیرلر،
دردیکلرین تو کورلر.
نار سوی تک قیزیل قان
بارماقلارک اوجوندان
آخیر تیکان بریندن
سه چمک اولمور تریندن
بورا داها آرانندی،
داغلار باشی بورانندی.

آران کوچى.

- 1 - كونوى qunoj، داغك گون طرفى
- 2 - قزوى kızıoj، داغك كولگه طرفى
- 3 - آسىرغال asırgal، قزويلاردا بيتەن ايرى ياپراقلى اوتدر. حيوان يەندە مست اولور
- 4 - قوزقولاق kyzkylak، تورش اوتدر، ياپرغىندان دولما بيشيرىلر.
- 5 - حيل cil، سولى بىرە بيتەر؛ اوزون ئوزەكى اولور.
- 6 - كەك اوتو qeq oty، آلچاق اوتدر، داشلى يىلرە بيتەر، عطرىلدر.
- 7 - يارپىز jarplz، سولى يىلرە بيتەر، عطرىلدر.
- 8 - بوى چىچەكى boj çiçeği، عطرلى سارى چىچەكدر
- 9 - ياغلق - دسەل
- 10 - عطرلى چىچەكلردن بالاجا ياسدىق تىكوب قىزلار، گلنىلر دوشلرنىك آراسىندان آساردىلار، بونك عطرى گوزەل اولاردى.

قويون يويولان.

- 1 - فسەلى fesəli، ياغلى ساج چورەكى.
- 2 - جەللر - جوانلار.
- 3 - اهللر - بويوكلر، ياشلىلار.
- 4 - چومپوز çympyz، اوتىدا اوستونده قازيابوب گوتورولمىش يىپارچاسى
- 5 - بويەد jujed، چايدا قويونلارى يوماق ايچون كىلمش كول
- 6 - ئوكەشەمەك، قويونك دال آياقلارنى قالدېروب قاباق آياقلارى اوستونده بوروتەمك
- 7 - وراماق vrlamak، قويونى سويلا چاغىرماق.
- 8 - شىقاندى 3tkandı، سويلا توكولوب او برى طرفە كىچدى.
- 9 - سادىر sadır، قويونك چىركى.
- 10 - چىرپىنماق çirpınmak، اوستونده اولان سو، توز توكولسىن دىيە سىلكەنمەك
- 11 - سوزەنمەش، سويى توكولە-توكولە.

قىرخىن.

- 1 - يان قالىبى jan kalıblı، آلاچىك دەگەنك يانچاقلارنى سالىنان كىچەلر
 - 2 - دالدى daldej، يىل گورەمەن، خلوت
 - 3 - قىرخىق kırıklık، قويون قىرخان قاچى
 - 4 - چاقىلداق çakkıldak، قويونك قويروغىك يونا ياپىشمش يىمرولانمىش وىركەمش
- سادىرلار
- 5 - آراسىنا باخىلدى يعنى حق حساب گورولدى
 - 6 - دامازلىق damazlık، كوهنەدن عادت ايدى قويونى اولمايانا اونلارهرەسى يىرىنى ويرىردى. بونا دامازلىق دىرلر.
 - 7 - دوغدى قويروق dogdı kyjryk، بايدان 48 كون كىچىندن سوگرا هوا سويوماغا باشلاير، بو 48كون قويروق دوغور دىرلر.
 - 8 - لويون lojyn، صفت، لويى دوندى؛ يعنى صفتى دكىشىدى.

- 9- ئىل قوغان el kogan، كوچ وقتى اولان ياغىش، يىل، بوران، گوريا لى قوغورلار،
آدىنا ئىل قوغان دىيىرلر.
10- سردن sardən يورتلاردا قويون، مال ياتىشان ير.

كوچ قدارىكى.

- 1- چاتىق catık، تايىلارنى ئوكوزە يوكلەيندە بىر اىپ ايله اونلارنى بىر بىرىنە باغلايرلار، بو
اىپ چوق اوزون اولماز، بو اىپە چاتىق دىيىرلر.
2- سىجىم sicim، اوزون ئورولمىش اىپدر. يوكى سارىيارلار.
3- داراق darak، يون دارايان داراق.
4- دوکچە duqçə، جهرەنگ اىگىدن چىقارىلمىش اىپ.
5- يوماق jymak، توپ كىيى يومورلاندىرىلمىش اىپ.
6- بوروق byryk، دارانمىش يونى بورورلارگە بىردە دولاشماسىن.
7- كلەنى qələf، اىپى يا الدە ويا دىزلىندە حالغا دولايوب باغلايرلارگە دولاشماسىن.
8- ئورگەن ərqən، آتى، ئوكوزى چىرللاماق اىپى.
9- دوغاناق dog nak، ئورگەنگ بىر اوجونا تىكىلەن قارماق گىيى آغاجدر.

قاينمار.

- 1- لىلپار - lilpar، سولى يردە، خىصوصا بولاقلارگە گوزىندە يىتەن، ياپراغى گونلىكە
اوقشايان اوتدر.
2- هور - hør həjuc، جوربە - جور اوتلار و چىچىكلر
3- چەمەن çəmən، عطرىلى ير اوتدر، دارى بويدا دەنەلرى اولور، چورگدە و گومبەدە
رزينچ دادى ويرىر.
4- اوزوتقولاق yzinkylak ايششەك.
5- قودوق - kodyk، ايششەك بالاسى.

نېمە.

- 1- چاتما çatma: اوج آياق، يعنى باش - باشا باغلانوب دىك قويولمىش اوج آفاج.
2- يىغىنتى - jıgıntı، يىقىلمىش قاتىق
3- سوزمە suzmə: آيرانى توربايا توكورلر، سوبى چىقوب، قالانى قاتىق كىيى اولور؛ بولا
سوزمە دىيىرلر.
4- موتال motal: پەنير ايله دولمىش قويون درىسى
5- قوروت - koryt: قورونمىش سوزمە

قېر - اوستى.

- 1- ئەدىلەمەك edilemeq: ئولمىش آدامك حقىندە نغمە اوستوندە دانىشماق. ئەدى-يعنى دانىشيق.
2- گومولدەمەك qumuldəməq: آلچاقدان باياتى دىيوب آغلاماق.
3- قاتلاما katlama: باغ اىچىندە يىشمىش قات-قات چورەك

پىر داغى.

- 1- نىياز nijaz: نذر، اوجاقلارا آپارىلان باغلى چوركلر.
2- كاللا qallah: جامىش سوزوسى

كوچ آخسامى.

- 1- آغىرلىق - Ağırlik: آغىر شىلر - موتال، يوك...
- 2- قابقارماق - kabkarmak: بىضماق، باغلاماق، فارماشا، خورجونا دۆلدورماق...
- 3- چىغ - çig: دكە، آلاچىق چىرىقلىرى.
- 4- تونقار - tynkar: چوق آلوولى اوچاق.
- 5- سايىشماق - sajrızmak: ايشىق گاه قالقوب گاه اينمك.
- 6- اولكەر - ulqar: بىرىدە كومالانمش ىدى ايلدىزىڭ آدىدر.
- 7- ئوكەلەمك - oqələməq: آل ايله خامىرى بوغورماق.
- 8- ساج آراسى - sac-arası: ساجىڭ بىرىنە ياغ توكوب كومبە خامىرىنى اونىڭ ايچىنە قوبورلار و بىرىنە اوستونە قاپايىرلار. بو طەر پىشەن كومبەيە ساج آراسى دىرلر.

شاقاق قارىشان.

- 1 - شاقاق قارىشان - şafak-karlısan: آخسام قاراشاق دوشەن وقت.
- 2 - ئوروش: چولده حيوانلار اوتلادىغى يى.
- 3 - اولاغ - ылaғ: ايشلەنن حيوان، ايشىك.
- 4 - تونجو - tynçy: خام چونكە و دوگەلر.
- 5 - بويروشمە - bøjruzmə: قارا مالىڭ چىغىرىشماسىنا دىرلر.
- 6 - قشنىك - kəzənq - گوزەل، ياخشى، كو كچك.
- 7 - اويلاق - yzlak - گزەك يى، اويلاق يى.
- 8 - گورون - آراسى كسىلە - كسىلە.
- 9 - كى - كىرە - qir qirə - آل دگىرمانىنىڭ داشى.
- 10 - اوخشاتما - oxşatma: اينكى ساغاندا آروادلار او قودىغى ماھنى.
- 11 - دوموشماق - domuzmak، چوكمك.
- 12 - چلاندى - آرخا بىغىلدى.
- 13 - سورونىڭ قراغىنا دوزولدى.
- 14 - آرواد آدى.
- 15 - اوچاقدان ياتان اودونلارى كوتوروب بىرى بىرىنە آتيرلار.
- 16 - اويون آدىدر.
- 17 - اوبورلر - ejurlər: تعريف ايدىرلر، هنرلىرىنى دانىشىرلار.
- 18 - بومماوب.

ويقىشما.

- 1 - اوغرىنىڭ، يا جاناوارىڭ، يا باشقا دشمنىڭ ياقىندا اولماسىنى قوبونلار دويوب. اوسكورورلر - چوبان قانيركە بىر قورخو وار، ياتان يولداشلارى آيىلدىر.
- 2 - ھەى دىيوب چىغىرىر.
- 3 - قارىشىق، دولاشىق.
- 4 - ياواشجا مەلەيىر.
- 5 - حيوان اودمش اولدىغى علقى قارىنىدان قايتاروب چىنمكە دىرلر.
- 6 - بىردن توكدىلر.
- 7 - ejmə — قاتىق دولدىرىلان تولوق.
- 8 - سود ايله قاتىق قارىشىقلى.

بىرەك.

- 1- توقونما پارچا.
- 2- گىجەدە چىكەن، باكودا دون.
- 3- آرواد پالتارىدر.

- 4 - توكلو حيوان.
- 5 - ياستى دوگمەلر.
- 6 - آپارا شكلىندە دوگمەلر.
- 7 - qaturqə خنجرى كمره باغلاماق ايچون دستەيە ياقين قايريلمىش حلقە.
- 8 - خنجرك قىنا چكىلەن درى.
- 9 - durceq ساغرىنك اوستونده كى بالاچا يومرولار.

آذار يەرلەنير.

- 1 - دال آياقلارنك اوستونه قالقير.
- 2 - كيشنەين گيىي سسلەنير.
- 3 - دوز دويولە.
- 4 - «چو» ديوب سورمك
- 5 - ايت آ ديدر.
- 6 - ايت آ ديدر.

چوبان.

- 1 - بويون
- 2 - دوش طرفى
- 3 - اگری بورونلى، اوجى قوش ديمديكى كىيى اگری-قارماق.
- 4 - ياشيل بويانمش بەز.
- 5 - پولاددان دويولمش بير حاجاتدر، همى بيچاق ايتيلدير، همى داشا ووروب اودچيقارديرلار.
- 6 - چوبان دودوگى.
- 7 - Suruldu: يولا دوشدى، حرکت ايتدى.
- 8 - دولويو- dolojy: دولويو يول، يعنى داغى دولانا - دولانا كيدەن يول، دولويو يعنى دولانا كىتمك.
- 9 - duzuldu يول دار اولماغىنا كوره بر قاتار دوزولمك
- 10 - كور اوغلى هواسى چالير.
- 11 - هميشە سولى و ئوزينه مخصوص چيل ديبلەن اوتلار ايله ئورتولو ير
- 12 - اوتلارى كوكيندن يولوب، قورى توپراغى قالمش ير،
- 13 - مامير - mamır قايلالاردا، و آغاجلاردا بيتن اوتدر.
- 14 - بويان - boja - رنگ
- 15 - او كوزك بيلينه يهر عوضينه قوبولان پالاسلار.
- 16 - دونمك سوزيندن كلير؛ يعنى دوز كيدرکن ساغ و يا سول طرفە چوريلن ير
- 17 - كىچە
- 18 - قولتوغوندا ايت بالاسى؛ آذربايجانك هر يرينده ايت بالاسينا كوچوك دييرلر.

دوشەلكە.

- 1 - كوچ اگلەنوب منزل ايتديكى ير.
 - 2 - منزل
 - 3 - هايمان - كولكەلك، بالاچا دەگە.
 - 4 - ميشەلك
 - 5 - ايتيكان - ijtiqan ياش يرلردە بيتەن بير اوتدر؛ قارادانەلرينى چاخيراقتيرلار.
 - 6 - كيشكان - چير دييلرينده بيتەن خيردا ديكانلى بر اوتدر.
 - 7 - ئولمش حيوانى پاى-پاى آداملارك آراسيندا بولمك
 - 8 - 9 اتى برابر بولوب، يغيرلار هر يغيئا «كوز» دييرلر. هرە ئوزينه كوره بير چوپ دوتور.
- كىميك، چوبى هانسى كوزه دوشسە اونى كوتورور

- 10- اود ايله كول قارشىق
- 11- قوردا بيشەن ات پارچاسى
- 12- تىكە، پارچا.
- 13- بوروك، چادرا، بالاچا چاغانك بورولدىكى اسكىلر
- 14- گىجە چىچكەرە دوشن شە (دامجى سولار).
- 15- سومسو، قامىشدان قايرىلمش دوتە كدر؛ آنچاق دىلى اولور.

آرابالار دولور.

- 1 - سو كولمش آرابانى تازه دن قورماغا اتلاندىرماق دىرلر.
- 2 - 3 - 4) ميشە آغاجلارنىڭ دلاريدر.
- 3 - بەگز - bənz: سىما، يوزگرنكى، حالى

كوچ سورولور.

- 1 - جامىش سوروسى
- 2 - بويه نمك - bəjənmeq اكسىلمك، آقان سويك قاباغى نى كسمك
- 3 - ظرافت ايدىرلر، كولوشوب اوينايلورلار
- 4 - توغلو، قوزى قىرخىلاندىن سوگرا «توغلو» دىرلر.
- 5 - بوركوله نمك burqulənmeq اىستىدىن دارىخماق
- 6 - تويشومك tøjzumeq اىستى دارىقدىرماغا گوره تيز تيز نفس آلماق
- 7 - هله اويلنەمش اوغلان و اُرە كىتمەمش قىز
- 8 - آت چاپلان دوز ير
- 9 - عادت
- 10- اوتدر، كوكى يره درين ايشلەير، حيوان اونى چوق خوشلاير
- 11- ايره نك - رنك
- 12- داغك دوشونده عملە گلمش خىرد - بورونلار.
- 13- شام آغاجى جنسىدىن، داشلى يرلردە بيتەن قىرمىزى قايقلى بير آغاجدر.
- 14- كمند qəmənd آتى دوتەندا آتيلان اىپ.
- 15- هالاي، halaj جرکە-جرکە دوروب حالغا عملە گتىرمك.
- 16- آتك آغزىنە وورولان قايشلى دمير.
- 17- آتك بلىندە كى قايشلار.

جدير.

- 1 - قىز آدىدر.
- 2 - هله بيش ياشىنا چاتمامىش مادىان آت (دىشى آت).
- 3 - دابان ايله آتى وورماغا تركىملەمك، تركىم وورماق دىرلر.
- 4 - آلبى قوشدر، چوق ايتى اوچار.
- 5 - بورادا اوزون دىمكدر.
- 6 - اوغلان آدىدر.
- 7 - آتك قوروغى (توكدن باشقا).
- 8 - آران مورغى.
- 9 - كولدر، قارا تورش ميوەلرى اولور.
- 10- دولوبلار.
- 11- كىمسە غدەغن اىتمير.

Bibliothek der
Deutschen
Morgenländischen
Gesellschaft.

Fai 33069

Fai 33069

قیمتی 60 قپک

4 / 5000

20000

САНЬЛЫ

А Р А Н К Ё Ч И
(КОЧЕВКА)

АЗГИЗ
Баку — 1927

Fai
33069

ثانیلی

1930/239

کندیمنز
و
آران کیوچی

رهداقتوری: علی محزون

آذر نشر

باکو - 1927

